

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (ΔΙΠΑ)

Τμήμα Γ'

Ταχ. Δ/ση : Λ. Αλεξάνδρας 11

Τ.Κ. : 114 73

Πληροφορίες : Α. Πουρνάρας

Τηλέφωνο : 210 – 641.7959

FAX. : 210 – 641.7932

Email : sec.dipa@prv.ypeka.gr

ΠΡΟΣ: ΥΠ. ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Αυτοτελές Τμήμα Κοινοβ/κού

Ελέγχου

Θέμα : Απόψεις επί της υπ' αριθ. 1121/28.11.2022 Ερώτησης της Βουλής των Ελλήνων

Σχετ. : Η με α.π. 1121/28.11.2022 (α.π. ΔΙΠΑ/125426/824/29.11.2022) Ερώτηση της Βουλευτού κας Ασημακοπούλου

Σε απάντηση της ως άνω σχετικής Ερώτησης, και όσον αφορά στα ερωτήματα που περιλαμβάνονται εις αυτήν, και σχετίζονται με τις διαβάσεις άγριας ζωής σε οδικά έργα, σας γνωρίζουμε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας τα εξής:

1. Κατά το παρελθόν και στο πλαίσιο της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης γραμμικών έργων, το θέμα της αποτροπής συγκρούσεων οχημάτων με μεγάλα θηλαστικά (π.χ. αρκούδα, λύκος) έχει απασχολήσει την Υπηρεσία μας. Συγκεκριμένα, κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση των οδικών αξόνων της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ καθώς και του ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Ε65, λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι τμήματα τους διέρχονται από περιοχές που διαβιούν μεγάλα θηλαστικά (αρκούδα, λύκος).
2. Στο πλαίσιο αυτό εκπονήθηκαν επιστημονικές οικολογικές μελέτες, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με συναρμόδιες Υπηρεσίες και συνεργασία με οικολογικούς φορείς - οργανώσεις (ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, ΚΑΛΛΙΣΤΩ). Το αποτέλεσμα αυτών των διεργασιών ήταν να αποκτηθεί μια σαφής εικόνα, ώστε κατά την έγκριση περιβαλλοντικών όρων και της σχετικής ΑΕΠΟ, να συμπεριληφθούν όλα τα κατάλληλα μέτρα και όλοι οι απαραίτητοι όροι-προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση του θέματος (αποτροπή συγκρούσεων, περιορισμός θνησιμότητας, προστασία και διατήρηση ενδιαιτήματος).
3. Όσον αφορά στα μέτρα και στους όρους-προϋποθέσεις που έχουν τεθεί, σχετίζονται με τα κάτωθι (ενδεικτική αναφορά):
 - (i) Συστήματα καταγραφής της κίνησης των οχημάτων για τον προσδιορισμό του κυκλοφοριακού φόρτου στους οδικούς άξονες.
 - (ii) Εφαρμογή προγραμμάτων παρακολούθησης των προστατευόμενων ειδών σε συνεργασία με οικολογικούς και επιστημονικούς φορείς.
 - (iii) Κατασκευή τεχνικών έργων προς διευκόλυνση της κίνησης της χερσαίας πανίδας (π.χ. οικολογικοί διάδρομοι, διαβάσεις πανίδας, γέφυρες μεγάλου ανοίγματος).
 - (iv) Σχεδιασμός της χάραξης με υπόγεια όδευση στους πυρήνες των ευαίσθητων περιοχών.
 - (v) Ανάπτυξη μέτρων ασφάλειας (περίφραξη, παρακολούθηση, ηχητικές εκπομπές) για την αποτροπή εισόδου μεγάλων θηλαστικών στο οδόστρωμα.

(vi) Ενημέρωση των χρηστών της οδού.

και παρουσιάζονται συνοπτικά ακολούθως (προς ενημέρωση σας) για κάθε επιμέρους έργο.

ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ

1. Σε σχέση με την ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟ, το τμήμα που εμπλέκεται με βιότοπο της αρκούδας είναι αυτό που διασχίζει τη Δυτική Μακεδονία, και εκτείνεται από την Παναγιά (Περιοχή Καφέ Αρκούδας) μέχρι τον Πολύμυλο. Η κατασκευή του εν λόγω τμήματος είχε ιδιαίτερες δυσκολίες, καθώς διέσχιζε τον ορεινό όγκο της Πίνδου, διατρέχοντας περιοχές χλωρίδας και πανίδας ιδιαίτερης περιβαλλοντικής ευαισθησίας, με σημαντικότερη τον «οικότοπο της καφέ αρκούδας».
2. Η ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ σε συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις (Αρκτούρος - Καλλιστώ) και με τη συμβολή ξένων εμπειρογνομόνων, επέλεξε και υλοποίησε την περιβαλλοντικά αδειοδοτημένη χάραξη, προκειμένου να υλοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις και να μειωθούν οι επιπτώσεις στην περιοχή του οικότοπου της καφέ αρκούδας.
3. Τα μέτρα που έχουν κρίθηκαν ως κατάλληλα και απαραίτητα για την προστασία της καφέ αρκούδας κατά τις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και λειτουργίας του έργου, είναι τα παρακάτω:
 - (i) Βελτίωση του σχεδιασμού της χάραξης του τμήματος «Κορομηλιά – Κρυσταλλοπηγή» του Κάθετου Αξονα 45 «Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή» με προσθήκη επιπλέον τεχνικών περασμάτων για την πανίδα (σήραγγες, διαβάσεις πανίδας) και πρόβλεψη ενισχυμένης υπερυψηλής περίφραξης, και του τμήματος «Παναγιά – Γρεβενά» για την προστασία της καφέ αρκούδας, με την προσθήκη μεγάλων σηράγγων και γεφυρών, ειδικών περασμάτων πανίδας και μίας πράσινης γέφυρας (τα περάσματα αυτά αφορούν κυρίως τα μεγάλα θηλαστικά όπως η καφέ αρκούδα αλλά και αλεπούδες, λύκους, λαγούς, ελάφια, αγριογούρουνα, κλπ.).
 - (ii) Εφαρμογή ειδικού προγράμματος παρακολούθησης των επιπτώσεων των τμημάτων «Παναγιά – Γρεβενά» και «Μέτσοβο – Παναγιά» στα μεγάλα θηλαστικά και ιδιαίτερα στην καφέ αρκούδα, με τη συμμετοχή ΜΚΟ και Πανεπιστημίων, με στόχο τον έλεγχο της καταλληλότητας των διαβάσεων πανίδας.
 - (iii) Παρακολούθηση των ειδών πανίδας με τοποθέτηση ειδικών κολάρων σε αρκούδες και λύκους, ώστε να επιβεβαιωθούν οι διάδρομοι κίνησης των ζώων.
 - (iv) Τοποθέτηση ενισχυμένης περίφραξης στο μεγαλύτερο μέρος του τμήματος «Παναγιά – Γρεβενά» για την αποτροπή εισόδου των μεγαλόσωμων ζώων στον αυτοκινητόδρομο, ώστε να εξλειφθεί ο κίνδυνος τροχαίων ατυχημάτων.
 - (v) Τοποθέτηση μόνιμης ηλεκτρονικής προειδοποιητικής σήμανσης για τη διέλευση του βιότοπου της αρκούδας στο τμήμα «Παναγιά – Γρεβενά».
 - (vi) Διανομή (κατά περιόδους) ενημερωτικών φυλλαδίων στα διερχόμενα οχήματα με κατεύθυνση την υπόψη περιοχή, τα οποία αποτελούν προειδοποίηση των οδηγών για μείωση ταχύτητας σε περιοχές εμφάνισης της καφέ αρκούδας.
 - (vii) Επίσης τοποθετήθηκαν πληροφοριακές πινακίδες και ειδικές πινακίδες κινδύνου στα ευαίσθητα τμήματα, με στόχο την ενημέρωση των οδηγών για το ενδεχόμενο διέλευσης των αρκούδων και για τη μείωση της ταχύτητας των οχημάτων στα τμήματα με τις συχνότερες διελεύσεις.

Τέλος και σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των όρων που έχουν τεθεί επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τα αποτελέσματα των προγραμμάτων καθώς και τα στοιχεία των αρμόδιων ΜΚΟ, έχει παρατηρηθεί αύξηση του πληθυσμού της αρκούδας και εξάπλωση του είδους και σε περιοχές νοτιότερα που δεν εμφανίζονταν παλαιότερα, όπως για παράδειγμα στην Κεντρική Ελλάδα (βλ. παρακάτω).

E65 – ΑΥΤ/ΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1. Σε σχέση με τον Ε65, το τμήμα που εμπλέκεται με βιότοπο της αρκούδας είναι αυτό που διασχίζει τη Θεσσαλία και εκτείνεται από την Καλαμπάκα μέχρι Παναγιά (Περιοχή Καφέ Αρκούδας) για τη σύνδεση με την ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟ. Η κατασκευή του εν λόγω τμήματος δεν έχει γίνει ακόμη. Ωστόσο κατά τον σχεδιασμό της χάραξης, η κοινοπραξία κατασκευής του έργου σε συνεργασία με περιβαλλοντικές οργανώσεις (Αρκτούρος - Καλλιστώ) και με τη συμβολή ξένων εμπειρογνομόνων, επέλεξε τη βέλτιστη περιβαλλοντικά λύση προκειμένου να υλοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις και να μειωθούν οι επιπτώσεις στην περιοχή του οικοτόπου της καφέ αρκούδας, η οποία και αδειοδοτήθηκε.
2. Τα μέτρα που έχουν κρίθηκαν ως κατάλληλα και απαραίτητα για την προστασία της καφέ αρκούδας κατά τις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και λειτουργίας του έργου, είναι τα παρακάτω:
 - (i) Βελτίωση του σχεδιασμού της χάραξης με την προσθήκη σηράγγων και γεφυρών, ειδικών περασμάτων πανίδας (τα περάσματα αυτά αφορούν κυρίως τα μεγάλα θηλαστικά όπως η καφέ αρκούδα αλλά και αλεπούδες, λύκους, λαγούς, ελάφια, αγριογούρουνα, κλπ.). τα οποία διασφαλίζουν την ελεύθερη διέλευση κατάντη και ανάντη του οδικού άξονα.
 - (ii) Τοποθέτηση ενισχυμένης ειδικής περίφραξης για την αποτροπή εισόδου των μεγάλων ζώων στον αυτοκινητόδρομο, ώστε να εξαλειφθεί ο κίνδυνος τροχαίων ατυχημάτων.
 - (iii) Διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων στα διερχόμενα οχήματα με κατεύθυνση την υπόψη περιοχή, τα οποία αποτελούν προειδοποίηση των οδηγών για μείωση ταχύτητας σε περιοχές εμφάνισης της καφέ αρκούδας.
 - (iv) Τοποθέτηση πληροφοριακών πινακίδων στα ευαίσθητα τμήματα, με στόχο την ενημέρωση των οδηγών για το ενδεχόμενο διέλευσης των αρκούδων και για τη μείωση της ταχύτητας των οχημάτων στα τμήματα με τις συχνότερες διελύσεις.
3. Προς τεκμηρίωση των ανωτέρω, ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής
 - (i) Η κατασκευή επιφανειακών τεχνικών διέλευσης της πανίδας εξυπηρετεί τη συνοχή του οικοσυστήματος της άγριας πανίδας.
 - (ii) Οι σήραγγες (ως υπόγεια έργα) συνδράμουν καταλυτικά στη συνέχεια της συνοχής του ενδιαιτήματος, ενώ σε συνέργεια με τις κάτω διαβάσεις και τα υπόλοιπα τεχνικά έργα διέλευσης πανίδας, μειώνουν την ασυνέχεια του ενδιαιτήματος, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα ενιαίας λειτουργίας.
 - (iii) Ο αριθμός και η πυκνότητα των τεχνικών έργων είναι ικανοποιητικός (σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική και εμπειρία) και δημιουργούν προϋποθέσεις προσέγγισης του φυσικού περιβάλλοντος κατάλληλου για προσέλαση και με προσέλκυση ως πηγή τροφοληψίας.
 - (iv) Βλέποντας συνολικά την λειτουργία του Ε65 και της Εγνατίας οδού εκτιμάται ότι ο συνδυασμός του συνόλου τεχνικών έργων εξασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την ελεύθερη

διακίνηση της αρκούδας και των άλλων θηλαστικών στην ευρύτερη περιοχή της Πίνδου. Έτσι μειώνεται σημαντικά ο κίνδυνος γεωγραφικής αποκοπής των υποπληθυσμών και της κατανομής των μεγάλων θηλαστικών.

Είμαστε στη διάθεση σας για οιαδήποτε διευκρίνιση.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΠΑ
A. ΚΟΥΛΙΔΗΣ